

1. ภูมิหลัง

สาธารณรัฐเกาหลี หรือ เกาหลีใต้ (กต.) เริ่มความสัมพันธ์กับอาเซียนเมื่อปี 2532 ในฐานะคู่เจรจาเฉพาะด้าน และได้รับสถานะเป็นประเทศคู่เจรจาอย่างเป็นทางการในปี 2534 ต่อมาในปี 2547 ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามปฏิญญาร่วมว่าด้วยความสัมพันธ์หุ้นส่วนความร่วมมืออย่างรอบด้าน (Joint Declaration on Comprehensive Partnership) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือให้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

ในปี 2552 กต. เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน-กต. สมัยพิเศษ ที่เกาะเจจู เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ 20 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่าย และต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กต. ครั้งที่ 13 ที่กรุงฮานอย เมื่อเดือนตุลาคม 2553 อาเซียนและ กต. ได้เห็นชอบให้ยกระดับความสัมพันธ์จากหุ้นส่วนรอบด้าน (Comprehensive Partnership) เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) และได้รับรองปฏิญญาร่วมว่าด้วยความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เพื่อสันติภาพและความรุ่งเรือง (Joint Declaration on ASEAN-Republic of Korea Strategic Partnership for Peace and Prosperity) และแผนปฏิบัติการอาเซียน-กต. เพื่อดำเนินการตามปฏิญญาดังกล่าว ระหว่างปี 2554-2558 (ค.ศ. 2011-2015)

2. กลไกการดำเนินความสัมพันธ์อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี

กลไกการดำเนินความสัมพันธ์อาเซียน-กต. ในปัจจุบันมีหลายระดับ ได้แก่ (1) การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน-กต. (ASEAN-Republic of Korea Summit) โดยจัดขึ้นในช่วงเดียวกันกับการประชุมสุดยอดอาเซียนในช่วงปลายปีของแต่ละปี (2) การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน (ASEAN Post Ministerial Conference – PMC) โดยจัดขึ้นในช่วงกลางปีของทุกปี (3) การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน-กต. (ASEAN-ROK Dialogue) โดยจัดขึ้นก่อนการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนของทุกปี

ปัจจุบัน อินโดนีเซียเป็นประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-กต. (ช่วงปี 2555-2558)

3. ภาพรวมความร่วมมืออาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี

3.1 ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง

3.1.1 กต. ได้ภาคยานุวัติสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (TAC) ในปี 2547 และได้ลงนามปฏิญญาร่วมว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากล (Joint Declaration for Cooperation to Combat International Terrorism) กับอาเซียนในปี 2548

3.1.2 กต. จัดตั้งสำนักงานคณะผู้แทนถาวร กต. ประจำอาเซียนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนตุลาคม 2555 และแต่งตั้งคณะผู้แทนถาวร กต. ประจำอาเซียนแล้วโดยมีนาย Baek Seong-taek ศาสตราจารย์ประจำสถาบันการทูตเกาหลี (Korea National Diplomatic Academy — KNDA) กระทรวงการต่างประเทศและการค้า เป็นเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวร กต. ประจำอาเซียนคนแรก

3.2 ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ

3.2.1 อาเซียนและ กต. ได้ร่วมลงนามกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation) ในปี 2548 ซึ่งกำหนดให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี (ASEAN-Korea FTA : AKFTA) โดยทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าในปี 2549 ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการในปี 2550 และความตกลงว่าด้วยการลงทุนในปี 2552

3.2.2 ในปี 2555 กต. เป็นคู่ค้าอันดับ 5 ของอาเซียน รองจากจีน ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และสหรัฐฯ ในขณะที่อาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ 2 ของ กต. รองจากจีน โดยมีมูลค่าการค้าระหว่างกันประมาณ 131,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ที่มีมูลค่าทั้งสิ้น 124,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2¹) โดยการส่งออก

¹ ที่มา: Joint Media Statement of the 10th AEM-ROK Consultations

จากอาเซียนไป กตต. เพิ่มขึ้นเป็น 58,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.9) และการนำเข้าจาก กตต. มายังอาเซียน เพิ่มขึ้นเป็น 65,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.3) โดยอาเซียนและ กตต. ได้ตั้งเป้าหมายร่วมกันที่จะเพิ่มปริมาณการค้าระหว่างกันเป็น 150,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2558

3.2.3 ในปี 2555 กตต. เป็นประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่อันดับ 6 ของอาเซียนมีมูลค่าการลงทุน 1,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยลดลงจากปี 2554 ที่มีมูลค่าทั้งสิ้น 2,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

3.2.4 ในปี 2552 ได้มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียน-เกาหลี ที่กรุงโซล เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมระหว่างกัน ทั้งนี้ ไทยได้ปฏิบัติตามพันธกรณีด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ศูนย์อาเซียน-กตต. ในตำแหน่งรองผู้อำนวยการหน่วยสารสนเทศและข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2555 โดยมีวาระการปฏิบัติหน้าที่จนถึงเดือนธันวาคม 2557

3.2.5 ในด้านการส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (ASEAN-Connectivity) กตต. ได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานกับคณะกรรมการประสานงานอาเซียนว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในภูมิภาค (ASEAN Connectivity Coordinating Committee – ACCC) เป็นประเทศที่สาม (ถัดจากญี่ปุ่นและจีน) โดยมีการประชุมร่วมกันครั้งแรกที่อินโดนีเซียในเดือนมิถุนายน 2556

3.3 ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.3.1 อาเซียนและ กตต. มีการแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการแลกเปลี่ยนบุคลากร นักวิชาการ และเยาวชนในหลายภาคส่วน โดยในสาขาการแลกเปลี่ยนเยาวชน โดยในช่วงปีที่ผ่านมา อาเซียนและเกาหลีใต้ได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน ASEAN-Korea Future-Oriented Youth Exchange Program ระหว่างวันที่ 23-29 ม.ค. 2556 และ 3rd ASEAN-Korea Frontier Forum ระหว่างวันที่ 31 ธ.ค.-7 ม.ค. 2556

3.3.2 กตต. ได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ผ่านมาตรการ Low-Carbon Green Growth โดยจัดสรรเงินจำนวน 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

3.3.3 ในด้านการศึกษา นอกจากการแลกเปลี่ยนด้านระหว่างนักวิชาการและนักศึกษาที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปีแล้ว หนึ่งในโครงการสำคัญที่ กตต. เป็นผู้ริเริ่มคือโครงการ ASEAN-ROK Cyber University ที่เสนอขึ้นในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กตต. สมัยพิเศษ ในปี 2552 โดยเป็นโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้กับกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม)

3.3.4 ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กตต. สมัยพิเศษ ในปี 2552 กตต. ได้เสนอให้มีการจัดตั้งองค์การความร่วมมือด้านป่าไม้แห่งเอเชีย (Asian Forest Cooperation Organisation : AFoCO) อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกอาเซียนเห็นควรให้ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน โดยทั้งสองฝ่ายได้ร่วมลงนามในข้อตกลง Agreement between ASEAN and ROK on Forest Cooperation (AFoCo) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กตต. ครั้งที่ 14 ในปี 2554 เพื่อเป็นก้าวแรกที่จะพัฒนาสู่การจัดตั้งองค์การความร่วมมือด้านป่าไม้แห่งเอเชีย (AFoCO) ต่อไป

3.4 ความร่วมมือด้านการพัฒนา

3.4.1 กตต. ได้จัดตั้งกองทุน ASEAN-ROK Future Oriented Cooperation Projects (FOCP) และกองทุน ASEAN-ROK Special Cooperation Fund (SCF) เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับ

กลต. โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กลต. สมัยพิเศษ ในปี 2552 กลต. ได้ประกาศเพิ่มการให้เงินสมทบทุนแก่กองทุน ASEAN-ROK SCF นับจากปี 2554 จากเดิมปีละ 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐเป็น 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

3.4.2 ในด้านการลดช่องว่างด้านการพัฒนาในอาเซียน กลต. ได้ให้ความช่วยเหลือโครงการภายใต้ข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration – IAI) อย่างต่อเนื่อง และได้จัดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศลุ่มน้ำโขง-กลต. ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2555 เพื่อสนับสนุนการลดช่องว่างด้านการพัฒนาในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

4. พัฒนาการล่าสุด

4.1 ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กลต. ครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2556 ที่บันดาร์เสรีเบกาวัน ที่ประชุมเห็นพ้องดังนี้ (1) ขึ้นชมต่อกระบวนการสร้างความไว้วางใจและการฟื้นฟูการหารือกับเกาหลีเหนือ รวมถึงข้อริเริ่ม Northeast Asia Peace and Cooperation Initiative ของ กลต. ที่เน้นการส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นที่ไม่ละเอียดอ่อน เพื่อสร้างความไว้วางใจและนำไปสู่ความร่วมมือในประเด็นการเมืองในอนาคต (2) ปรับปรุงและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จาก AKFTA เพื่อบรรลุเป้าหมายการค้า 150,000 ล้านดอลลาร์ภายในปี 2557 (3) ยินดีต่อการจัดประชุมสุดยอดอาเซียน-กลต. สมัยพิเศษ ในปี 2557 ที่ กลต. (4) ใช้ประโยชน์จาก Korea's Task Force on ASEAN Connectivity เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาค (5) ยินดีต่อบทบาทสร้างสรรค์ของ กลต. ในการส่งเสริมการพัฒนาในภูมิภาค ลดช่องว่างการพัฒนา การบริหารจัดการภัยพิบัติ (6) ส่งเสริมบทบาทของ ศูนย์อาเซียน-เกาหลีในการส่งเสริมการค้าและการแลกเปลี่ยนประชาชนและวัฒนธรรม (7) ยินดีต่อข้อเสนอของ กลต. ในการจัด ASEAN ROK Security Dialogue และ ASEAN-ROK Business Council เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมืองและการค้าระหว่างอาเซียนและ กลต.

4.2 ประเด็นที่ไทยผลักดันในการประชุมสุดยอดอาเซียน-กลต. ครั้งที่ 16 ได้แก่ (1) ส่งเสริมการใช้ ICT เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของภาคเอกชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก AKFTA (2) ส่งเสริมให้ กลต. สนับสนุนความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างและกฎระเบียบ โดยให้ความเชี่ยวชาญของ กลต. ด้าน ICT และ Public-Private Partnership (3) ให้ กลต. ขยายความร่วมมือด้านการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือด้านป่าไม้ (4) ใช้ประโยชน์จากกองทุน Mekong-ROK Fund ผ่าน Mekong Institute ในไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาในลุ่มน้ำโขง

4.3 ประเด็นที่ กลต. ผลักดันได้แก่ (1) สนับสนุนการจัดตั้ง ASEAN-ROK Security Dialogue และ ASEAN-ROK Business Council เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมืองความมั่นคงและการค้า (2) สนับสนุนการลดช่องว่างด้านการพัฒนาของอาเซียน โดยจะเพิ่ม ODA ต่ออาเซียน และพัฒนาโลก Mekong-ROK เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและเศรษฐกิจในภูมิภาค ผ่านการถ่ายทอดความรู้ พัฒนาบุคลากร (4) เพิ่มจำนวนศูนย์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของ กลต. ในอาเซียน (5) พัฒนาการศึกษาในภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่ม CLMV ผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาค และ ASEAN-ROK Cyber University

กองความสัมพันธ์กับคู่เจรจาและองค์กรระหว่างประเทศ

กรมอาเซียน

ธันวาคม 2556